

15 de setembre: MARE DE DÉU DELS DOLORS
Memòria

L'endemà de la festa de la Santa Creu se celebra la Mare de Déu en el seu misteri de dolor davant la mort ignominiosa del seu Fill. Les nombroses imatges de la Pietat o Doloroses evidencien aquesta devoció a la Mare de Déu. Maria, dreta al peu de la Creu, és corredeptora de tota la humanitat amb el seu Fill.

«S'estaven vora la creu de Jesús la seva mare...» (Jn 19,25).

Stabat mater dolorosa
iuxta crucem lacrimosa,
dum pendebat Filius.

És la Mare dolorosa
prop la creu, tota plorosa,
d'on el Fill penja clavat.

D'autor incert, és atribuït a Jacopone da Todi († 1306)

“També la Benaurada Verge avançà en aquest pelegrinatge de la fe i mantingué fidelment la seva comunió amb el Fill fins a la Creu, davant de la qual aguantà ferma en la fe, no sense un cert desig diví, sofrint profundament amb el seu Unigènit i associant-se amb el seu sacrifici amb ànim maternal, consentint amorosament en la immolació de la víctima que ella havia engendrat” (Concili Vaticà II, Lumen Gentium 58).

Col·lecta

Oh Déu, vos volguéreu que els dolors del vostre Fill, crucificat, fossin compartits per la seva Mare al peu de la Creu. Concediu a la vostra Església que, associada amb Maria a la passió, mereixi de ser participant de la Resurrecció del mateix Nostre Senyor Jesucrist. Per Nostre Senyor Jesucrist...

HISTÒRIA DE LA MEMÒRIA ACTUAL

- ✓ **†556:** Romà el Melode, en els seus himnes, ja esmenta l'escena de Maria al peu de la Creu. També molts escriptors eclesiàstics antics, tant orientals com occidentals (en els escrits de Sant Anselm i de molts monjos benedictins i cistercencs). La devoció es propagà primer pels cistercencs, després pels servites, i més tard pels passionistes.
- ✓ **Segle VIII:** A Occident, el culte a la Dolorosa es presenta com a “compassió”, és a dir, participació i col·laboració de Maria als dolors de Jesús crucificat.
- ✓ **Segle XI:** El culte a la Mare de Déu dels Dolors es va definint. En aquest context, a Herford (Paderborn) es funda el 1011 un oratori dedicat a “*Sanctae Mariae ad crucem*”. És quan la mirada dels creients comença a fixar-se en tot el referent a la Humanitat de Jesús. Es propaguen lamentacions a l'estil de les antigues composicions orientals anomenades *thrénoi*. Anselm de Lucca († 1086) escriu una pregària amb el desig de consolar Maria associant-se al seu dolor immens.
- ✓ **Segle XII:** Ja se celebra la **memòria obligatòria** de la Mare de Déu dels Dolors. Sant Anselm de Canterbury († 1109) expressa també els dolors de Maria. Són els inicis de les cada vegada més populars lamentacions o planys de Maria -*Planctus Mariae*- que glossen i posen en boca de la Mare de Déu el text de les Lamentacions (1,12): “Als qui passeu pel

camí, a tots us és ben igual! Mireu-ho bé, i veureu si hi ha un dolor com aquest: el dolor amb què Ell em turmenta, amb què el Senyor m'afligeix ara que s'indigna". Així es posen en boca de Maria exclamacions referides als seus dolors. Entre les més conegudes hi ha les de Godofred de Sant Víctor († 1194) i les que s'atribuïen a Sant Bernat de Claravall († 1153), que evoca sovint Maria al peu de la Creu.

- ✓ **Segles XIII-XIV:** Els cants més populars són els planys d'Otger de Locedi († 1214) i el *Pianto della Madonna* de Jacopone da Todi († 1306), a qui s'atribueix el *Stabat Mater*. Ramon Llull († 1315) redacta el *Plant de la Santa Verge*, també anomenat *De la passió e lo desconsol de Nostra Dona de son Fill*. Diversos diàlegs de Maria i representacions de misteris ens parlen de la presència d'aquest fet en el teatre religiós medieval. Als cinc goigs de Maria, es contraposen cinc dolors, que evocuen ensems les cinc ferides de Jesús. També es testimonia aquesta devoció creixent en populars llibres de miracles de Maria.
- ✓ **1295-1366:** El Beat Enric de Suso serà un dels grans promotors de la devoció a la Pietat de Maria.
- ✓ **1324:** S'escriu el *Speculum humanae salvationis* que tindrà una gran difusió. Amb la *Devotio Moderna*, centrada en la "imitació de Crist" s'estableixen definitivament els **Set Dolors de Maria** tal com han arribat fins a nosaltres. Plàsticament, la Creu deixa de ser un estendard victoriós i retroba el sentit de dolor vivificador.
- ✓ **Segle XV:** Algunes esglésies comencen a celebrar en la litúrgia la "Compassió" de Maria al peu de la Creu, pràctica que es divulgarà sobretot al centre d'Europa. La festa era celebrada durant el temps de Passió o després de l'octava de Pasqua.
- ✓ **Segle XVI:** La reforma catòlica posterior a Trento, amb una utilització creixent de la sensibilitat, es valdrà bé de tots els elements que la devoció a la Mare de Déu dels Dolors comporta.
- ✓ **1667:** Els religiosos servites (dedicats a venerar especialment els Set Dolors de Maria) obtenen l'aprovació de la celebració de la **Festa dels Set Dolors**.
- ✓ **1727-1960:** Aquesta festa del setembre coexisteix amb la commemoració dels Set Dolors de Maria, celebrada el divendres de la primera setmana de Passió.
- ✓ **1814:** Sota el Papa Pius VII, la festa entra al **calendari romà** i té lloc el tercer diumenge de setembre.
- ✓ **1913:** Sant Pius X fixa la festa per al **15 de setembre**.